

EL LLOAR DES D'ESCALADEI

Manuel COLL TABERNER

Hi ha topònims que tenen tot de possibilitats interpretatives. Un d'aquests sembla ser el cas del Lloar. Aquest poble prioratí és situat a la vora del riu de Montsant, que recull aigües de l'espectacular serra del Montsant i de la serra de la Llena. En uns mapes el trobem escrit com El Lloar i en altres com El Lloà o simplement Lloà.

Un resum de les diferents propostes que s'han fet sobre el significat d'aquest nom el podem trobar en el llibre de Ramon Amigó titulat: *SOBRE INVENTARIS DE NOMS DE LLOC. INTRODUCCIÓ METODOLÒGICA* (Edicions del Centre de Lectura de Reus, 1989). En ell, a les pàgines 35 i 36, Ramon Amigó cita la proposta de Coromines que identifica Lloar amb "llosar", conjunt de lloses; les propostes d'altres que pensen en una relació amb el verb "lloar" o en un parentiu amb la foma "llobar", derivada de llop; també la proposta de l'amic Pere Balaña, que, endut per la seva demostrada passió arabista, relaciona el Lloar amb una forma àrab equivalent al substantiu "coster", que ens voldria denotar un indret "aspre" oronímicament parlant.

Penso que es pot fer una altra proposta interpretativa del nom del Lloar des de la perspectiva del Priorat medieval influït per la Cartoixa de Scala Dei, i els repobladors procedents de la Catalunya Vella.

Un cas molt similar ens el presenta Josep Moran en el seu llibre *ESTUDIS D'ONOMÀSTICA CATALANA* (Biblioteca Serra d'Or, P.A.M., 1995). En aquest llibre aplega articles que ha anat publicant en llocs diferents. Així, en l'article "Els noms de lloc al Baix Llobregat", a la pàg. 39, escriu: " El Llor és una antiga quadra del terme de Sant Boi, centrada en una torre fortificada amb lloc de culte religiós. També hi han estat trobats eremitoris primitius. Donc bé, el topònim (el) Llor tant pot venir d'un antropònim Laurus com d'una referència vegetal (bé que en aquest cas, com en el de la Palma, no podem oblidar el caràcter simbólico-religiós d'aquests vegetals). Però l'existència d'eremitoris ens indueix a presentar una altra possibilitat: que es tracti d'una referència a les laures eremítiques orientals. Es tracta, doncs, d'un nom aparentment senzill que té una interpretació complicada."

Seguint aquesta via interpretativa oberta per Josep Moran, penso que podem fer unes propostes analògiques per als topònims del Lloar del Priorat i de la Palma d'Ebre; topònims de la Catalunya Nova que semblen calcats pràcticament dels topònims el Llor de Sant Boi i la Palma de Cervelló, al Baix Llobregat.

Així, doncs, ens podríem conformar pensant que l'origen del nom de la Palma d'Ebre tingués relació amb una antiga plantació de palmeres, cosa que s'hauria de poder demostrar documentalment. Però penso que el nom d'aquest poble ebrenc, que enllaça la comarca prioratina amb el nord de la Ribera d'Ebre, pot tenir més a veure amb el caràcter simbólico-religiós de la palma o palmera oriental.

Continuant amb el mateix raonament podríem pensar que el nom del Lloar del Priorat tingués relació amb una antiga i destacable presència de llozers, i hauríem de demostrar l'existèn-

cia d'aquests suposats antics llorars o lloredars. Mentrestant, instal·lats en el dubte, hem de tenir en compte el caràcter simbólico-religiós del llorer i intuir que possiblement fou aquest el sentit que interessava als qui donaren nom al Lloar; potser fent referència a un lloc on pogueren existir laures eremítiques.

Crec que l'evolució de la forma Llor a Llo es pot considerar normal dintre d'aquesta zona dialectal on queden eliminades en la parla usual determinades erres finals. Un altre exemple proper d'aquesta evolució és el cas del cognom i topònim Vandellòs. Des d'aquesta òptica dialectal és també comprensible la pèrdua de la erra final de l'original Lloar per adaptació a la pronunciació real, i d'aquí que alguns prefereixin la forma El Lloà. De qualsevol manera aquesta qüestió lingüística formal queda a la voluntat de la gent que viu en aquest poble prioratí amenaçat pel despoblament com molts d'altres.

ANECDOTARI TOPONÍMIC

Badia de Baffin, de Hudson, de Frobisher, estret de Davis, de Franklin, de MacClure, mar de Ross, de Barentsz... Nombrosos indrets de la geografia àrtica i antàrtica duen el nom dels seus descobridors. Darre d'aquestes toponímies, en alguns casos s'amaga més d'una curiositat.

Un cas singular és el de l'estret de Bering. L'estret realment va ser descobert per l'explorador cosac Semion Dezhnev l'any 1648. L'informe del seu descobriment, però, va quedar arxivat i no va ser trobat casualment per un historiador fins el 1736, vuit anys més tard que Vitus Bering va creuar el pas en la seva primera expedició.

Així, doncs, l'important estret que separa Sibèria i Alaska no du el nom del seu veritable descobridor, reservat aquest tan sols per anomenar un cap de la costa occidental del pas: el cap Dezhnev.

Compartir, abril, maig, juny 2002